

บทที่ 2

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขอนแก่นพัฒนศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ปีการศึกษา 2539 จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง(purposive sampling)โดยการนำแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไปวัดกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้งหมด 3 ห้องเรียน นำมาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แต่ละห้องเรียน เลือกห้องเรียนที่มีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำสุดเป็นกลุ่มทดลอง ได้แก่ ห้อง ม.1/3 มีนักเรียนจำนวน 42 คน และ ม. 1/2 มีนักเรียนจำนวน 41 คน เป็นกลุ่มควบคุม เพราะมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย

1. แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

2. โปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

1. แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาจากแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ สุพจน์ สีนสุวงศ์วัฒน์(2527) ตามทฤษฎีของ McClelland และผู้วิจัยได้สร้าง

เพิ่มเติมตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของ Maslow โดยเป็นแบบเลือกตอบ มี 2 ตัวเลือก ถ้าเลือกข้อคำตอบที่ตรงกับลักษณะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ให้ 1 คะแนน ถ้าตอบไม่ตรงลักษณะแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ไม่ให้คะแนน แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นี้ผ่านการตรวจสอบเพื่อปรับปรุงทางด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา นำไปทดลอง (try out) นำมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α coefficient) ของ Cronbach และวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อโดยใช้ item-total-correlation คัดเลือกเอาเฉพาะข้อที่มีค่ามากกว่า 0.2 ขึ้นไปได้แบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จำนวน 35 ข้อ

ลำดับขั้นในการสร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีดังต่อไปนี้

ลำดับขั้นที่ 1 ศึกษาความหมายและทฤษฎีของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1. ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมนุษย์ของ Maslow (1970) พบว่าเมื่อนุษย์ได้รับการตอบสนองตามลำดับขั้นความต้องการพื้นฐาน จะพัฒนาขึ้นไปสู่ความต้องการขั้นสูงต่อไป และลำดับความต้องการขั้นสูงของมนุษย์โดยทั่วไปคือ ลำดับความต้องการขั้นที่ 5 คือความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเอง ความต้องการตระหนักในความสามารถแห่งตน (self-actualization) ซึ่งจะตรงกับความต้องการด้านความสำเร็จหรือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland (สุพจน์ สิ้นสุวงษ์วัฒน์, 2527) ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำความต้องการตระหนักในความสามารถแห่งตนเป็นความต้องการที่จะรู้จักและเข้าใจตนเองมาสร้างแบบวัดในส่วนที่ 1 ซึ่งในการที่จะตระหนักรู้ในความสามารถแห่งตนได้นั้น บุคคลต้องเป็นผู้ที่สำรวจตนเองตลอดเวลา เข้าใจและยอมรับ การสำรวจตนเองนั้นต้องมีการสำรวจในทุกด้าน คือ

1. ลักษณะทางด้านร่างกาย หน้าตาผิวพรรณ รูปร่าง กริยา ท่าทาง การพูด น้ำเสียง และการแต่งกาย

2. ลักษณะทางด้านอารมณ์ ได้แก่ การแสดงออกเมื่อมีอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งทางสีหน้าและท่าทาง หรือน้ำเสียงและการควบคุมอารมณ์ เมื่อเผชิญกับเหตุการณ์ หรืออยู่ในสถานการณ์ต่างๆ รวมทั้งความมั่นคงทางอารมณ์

3. ลักษณะทางสังคม เป็นความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับบุคคล
สิ่งแวดล้อมรอบตัว ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4. ลักษณะทางสติปัญญา ได้แก่ลักษณะที่เป็นผู้ใฝ่หาความรู้ แสวงหาข้อมูลข่าวสารและกระตือรือร้นที่จะรับประสบการณ์ในแง่มุมต่างๆ เพื่อนำมาขยายความคิด เพิ่มพูนจินตนาการ และสร้างเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับตนเอง ความสามารถในการวิพากษ์วิจารณ์ พุดคุยกับผู้อื่นได้อย่างต่อเนื่อง รวมทั้งความสามารถในการตัดสินใจแก้ปัญหาด้วยตนเอง

ผู้วิจัยได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในส่วนนี้แบ่งออกตามลักษณะทั้ง 4 ด้านที่บุคคลต้องมีการสำรวจตนเอง

ส่วนที่ 2. ผู้วิจัยได้ศึกษาแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของ สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์ (2527) ที่ได้สร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามทฤษฎีของ McClelland แบบวัดดังกล่าวได้ผ่านการหาคุณภาพ โดยผ่านการทดลองวัดกับนักเรียน 3 ครั้ง นำมาวิเคราะห์โดยวิธีทางสถิติทั้งความตรงและความเที่ยงทางเนื้อหาและโครงสร้าง หาค่าอำนาจจำแนก หาคุณภาพแบบรายข้อ รวมทั้งการตรวจสอบความเที่ยงรายข้อ ในการสร้างแบบวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ สุพจน์ สิ้นสุวงศ์วัฒน์(2527) ได้แบ่งลักษณะของผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ออกเป็น 6 ลักษณะ คือ ความทะเยอทะยาน ความกระตือรือร้น ความกล้าเสี่ยง ความรับผิดชอบต่อตนเอง การรู้จักวางแผนและความเป็นเอกลักษณ์ ผู้วิจัยได้นำมาปรับปรุงให้เหลือเพียง 4 ลักษณะ คือ การรู้จักวางแผนในการทำงาน ความกระตือรือร้น ความรับผิดชอบ ต่อตนเอง การรู้จักพึ่งพาตนเอง โดยผู้วิจัยได้ให้ความหมายของแต่ละลักษณะดังนี้

1. การรู้จักวางแผนในการทำงาน หมายถึง ความคิดความรู้สึกละพฤติกรรมของนักเรียน ที่มุ่งทำงานให้ประสบผลสำเร็จ โดยที่นักเรียนได้วางระเบียบวิธีปฏิบัติ มีการวางแผนในการทำงานอย่างมีลำดับก่อนหลัง ตามความเหมาะสม รวมทั้งมีการวางแผนในการดำเนินชีวิตประจำวัน

2. ความกระตือรือร้น หมายถึง ความคิดความรู้สึกละพฤติกรรมของนักเรียน ที่มุ่งทำงานให้ประสบผลสำเร็จ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค ไม่ผัดวันประกันพรุ่ง เช่นการ

พยายามทำการบ้านให้เสร็จไม่ว่าจะดึก หรืออากาศจะหนาว ทำงานให้เสร็จก่อนกำหนด

3. ความรับผิดชอบ หมายถึง ความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียน ที่มุ่งจะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ พยายามรักษาสีทธิและหน้าที่ของตนเองอย่างเคร่งครัด รวมทั้งความพยายามปรับปรุงตนเองให้ดีขึ้น เช่นเมื่อสอบได้คะแนนไม่ดี ต้องอ่านหนังสือให้มากขึ้น

4. การรู้จักพึ่งตนเอง หมายถึง ความคิดความรู้สึกและพฤติกรรมของนักเรียน ที่มุ่งจะทำงานให้ประสบผลสำเร็จ โดยที่นักเรียนจะทำงานรวมทั้งการแก้ปัญหาตามความรู้ความสามารถของตนเอง เช่นการทำการบ้านด้วยตนเอง ค้นคว้าบทเรียนด้วยตนเอง

ลำดับขั้นที่ 2. นำองค์ความรู้ทั้ง 2 ส่วนมาสร้างแบบวัดแรงงูใจไฟัสัมฤทธิ์รวมเป็น 5 ลักษณะ มีการจำแนกแต่ละลักษณะ เป็นลักษณะย่อยที่สามารถวัดเป็นพฤติกรรมได้ สร้างข้อคำถามในการวัด นำแบบวัดที่ได้ไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ มีการปรับปรุงทางด้านเนื้อหาและการใช้ภาษาให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ได้ข้อคำถามทั้งหมด 50 ข้อ

ลำดับขั้นที่ 3. นำแบบวัดแรงงูใจไฟัสัมฤทธิ์ไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสีหราชเดโช อำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 100 คน นำคะแนนไปวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ของแอลฟา (α coefficient)ของ Cronbach (พวงรัตน์ ทวีรัตน์,2531) ได้ค่าความเชื่อมั่น .8070 ทำการวิเคราะห์ความสอดคล้องระหว่างคะแนนเป็นรายข้อกับคะแนนทั้งฉบับโดยหาค่าสหสัมพันธ์ (item -total -correlation) (วิเชียร เกตุสิงห์,2530) นำมาคัดเอาเฉพาะข้อที่มีคะแนนมากกว่า .2 ขึ้นไป จะเหลือข้อคำถาม 35 ข้อ นำเอาคะแนนหลังจากที่ได้คัดเลือกแล้ว มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นอีกครั้ง ได้ค่าความเชื่อมั่น .8042

2. โปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงงูใจไฟัสัมฤทธิ์ ผู้วิจัยสร้างขึ้นอาศัยหลักการจัดและเทคนิคของกระบวนการกลุ่มมาใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหาและวัตถุประสงค์ ในการจัดแต่ละครั้ง จำนวน 12 ครั้งครั้งละ 50 นาที โดยแบ่งจุดมุ่งหมายหลัก

ออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ขั้นสำรวจตนเอง จำนวน 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 2-4

ตอนที่ 2 ขั้นการกำหนดเป้าหมาย การวางแผน จำนวน 3 ครั้ง คือ ครั้งที่ 5-7

ตอนที่ 3 ขั้นการดำเนินงานตามเป้าหมาย มีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบ และการรู้จักฟังตนเอง จำนวน 4 ครั้ง คือ ครั้งที่ 8-11

ส่วนครั้งที่ 1 เป็นการปฐมนิเทศ แนะนำกิจกรรม วัตถุประสงค์ อธิบายความหมายและลักษณะของแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์

ครั้งที่ 12 เป็นกิจกรรมอำลา เป็นการทบทวนกิจกรรมทั้งหมดที่ได้ทำร่วมกัน รวมทั้งความหมายและลักษณะของแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์

หลังจากสร้างเสร็จได้นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหา และวัตถุประสงค์ แล้วนำมาแก้ไขความถูกต้องตามเนื้อหาและการใช้ภาษา จากนั้นจึงนำไปทดลองใช้ (try out) และนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องก่อนนำมาทดลอง

ลำดับขั้นในการสร้างโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์

ลำดับขั้นที่ 1. ศึกษาทฤษฎีของแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์ ความหมายและลักษณะของผู้มีแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์ ปัจจัยที่มีผลต่อแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์ และวิธีการพัฒนาแรงงูใจไฟสัณฤทธิ์ รวมทั้งงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลำดับขั้นที่ 2. ศึกษากระบวนการกลุ่ม ความหมาย ทฤษฎีของกระบวนการกลุ่ม หลักการและบทบาท เวลา และจำนวนครั้งในการเข้ากลุ่ม เทคนิคกระบวนการกลุ่ม การวางแผนใช้กระบวนการกลุ่ม การเรียนรู้ตามวิธีการของกลุ่ม ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ลำดับขั้นที่ 3. นำมาสร้างโปรแกรมกระบวนการกลุ่มโดยเน้นเทคนิคและวิธีของกระบวนการกลุ่ม แยกกิจกรรมออกเป็น 3 ขั้น แบ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักในแต่ละขั้น แต่ละขั้นมีกิจกรรมหลายครั้ง โดยกิจกรรมแต่ละครั้ง มีจุดมุ่งหมาย แนวคิด มีการกำหนดอุปกรณ์ เนื้อหา วิธีดำเนินการ และการประเมินผล รวมทั้งได้กำหนดเทคนิคกระบวนการกลุ่มในแต่ละครั้งไว้ด้วย

ลำดับขั้นที่ 4. นำโปรแกรมกระบวนการกลุ่มที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญทำการ

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาตรงตามจุดมุ่งหมายความเหมาะสมของกระบวนการกลุ่มที่นำมาใช้ในแต่ละครั้ง เพื่อพิจารณาปรับปรุงทางด้านเนื้อหาและการใช้ภาษา จึงได้นำกระบวนการกลุ่มไปทดลองใช้ (try out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนแก่นนครวิทยาลัย สาขา ตำบลบ้านกอก อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 ครั้ง กิจกรรมทั้ง 3 ครั้งผู้เชี่ยวชาญได้ชี้แนะในเรื่องของเวลา และอุปกรณ์ที่ใช้ หลังจากทดลองมีการปรับปรุงเรื่องวิธีการและอุปกรณ์ที่ใช้ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบแผนการวิจัยดังนี้คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) พวงรัตน์ ทวีรัตน์ (2531) มีประชากรทั้งหมดแบ่งเป็น 3 ห้องเรียน ทำการทดสอบก่อนการทดลอง นำคะแนนที่ได้มาหาค่าเฉลี่ย เลือกห้องที่มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำสุดมาเป็นห้องทดลอง ห้องที่เหลือเป็นห้องควบคุม ทำการทดสอบหลังการทดลอง ซึ่งการทดลองครั้งนี้เป็น แบบการวิจัยกึ่งทดลอง(quasi experimental design)เนื่องจากการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์ ผู้วิจัยไม่สามารถควบคุมตัวแปรทุกตัวแปรให้กลุ่มตัวอย่าง มีความเหมือนกันและเท่าเทียมกันได้ (ลัดดา อยะวงศ์,2533)และมีแผนการวิจัยเป็นแบบ nonrandomized control group pretest posttest design (พวงรัตน์ ทวีรัตน์,2531)เนื่องจากกลุ่มควบคุมไม่มีการสุ่มแต่มีการสอบก่อนและหลัง โดยมีแผนการวิจัยดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แบบแผนการวิจัย

E	T ₁	X	T ₂
C	T ₁	~ X	T ₂
E	แทนกลุ่มทดลอง (experimental group)		
C	แทนกลุ่มควบคุม (control group)		
T ₁	แทนการสอบก่อนการทดลอง (pretest)		
T ₂	แทนการทดสอบหลังการทดลอง (posttest)		
X	แทนการจัดการกระทำหรือให้ตัวแปรทดลอง (treatment)		
~ X	แทนไม่มีการจัดการกระทำ		

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นลำดับขั้นดังนี้

1. นำแบบวัดแรงงูใจไฟ้สัณฤทธิ์ ไปวัดก่อนการทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทั้ง 3 ห้องเรียน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดแรงงูใจไฟ้สัณฤทธิ์ เลือกห้องที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเป็นกลุ่มทดลอง ได้แก่ ห้องม.1/3 และ ม.1/2 เป็นกลุ่มควบคุม เพราะมีค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดแรงงูใจไฟ้สัณฤทธิ์ไม่แตกต่างกัน

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองสอนด้วยโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงงูใจไฟ้สัณฤทธิ์ กับกลุ่มทดลองเริ่มตั้งแต่วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 ถึง 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2539 ใช้เวลาจำนวน 12 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 กำหนดการทดลองการสอนด้วยโปรแกรมกระบวนการกลุ่มเพื่อพัฒนาแรงงูใจไฟ้สัณฤทธิ์

วัน เดือน ปี	เวลา	ชื่อกิจกรรม	เทคนิคกระบวนการกลุ่ม
3 ก.ค.39	13.50-14.40	ปฐมนิเทศ	เกม
5 ก.ค.39	09.20-10.10	คนมีหัวใจ	เกม การอภิปราย
8 ก.ค.39	13.50-14.40	ความทรงจำที่มีคุณค่า	การใช้ตัวแบบ การอภิปราย
10 ก.ค.39	13.50-14.40	ใช่ไม่ใช่	เกม การอภิปราย
12 ก.ค. 39	09.20-10.10	ทำอะไรในวันหยุด	เกม การอภิปราย
15 ก.ค.39	13.50-14.40	กำหนดเป้าหมายเพื่อ เพิ่มพูนความสำเร็จ	การอภิปราย
17 ก.ค.39	13.50-14.40	หลายชีวิต	กรณีศึกษา
19 ก.ค. 39	09.20-10.10	เคล็ดลับคนเก่ง	เกม สถานการณ์จำลอง
22 ก.ค. 39	13.50-14.40	ความกระตือรือร้น	บทบาทสมมติ
24 ก.ค.39	13.50-14.40	ความสำเร็จของทาทา	บทบาทสมมติ
26 ก.ค.39	09.20-10.10	ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน	สถานการณ์จำลอง
31 ก.ค.39	09.20-10.10	อำลา	เกม เพลง

3. นำแบบวัดแรงงูใจไฟฟ้าสัมผัสไปสอบกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังจากการ สอนด้วยกระบวนการกลุ่มในวันที่ 3 สิงหาคม พ. ศ. 2539

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลโดย นำคะแนนแบบวัดแรงงูใจไฟฟ้าสัมผัส ทั้ง 2 กลุ่มมาหาค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทั้งก่อนและหลังการสอน ด้วยโปรแกรมกระบวนการกลุ่ม ด้วยการทดสอบค่าที (t-test) ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของค่าเฉลี่ยของคะแนน แบบวัดแรงงูใจไฟฟ้าสัมผัส ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง

2. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดแรงงูใจไฟฟ้าสัมผัส ก่อนการทดลองและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยใช้การ ทดสอบ t-test แบบ t-dependent (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531)

3. ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนแบบวัดแรงงูใจไฟฟ้าสัมผัส ก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองโดยที่กลุ่มตัวอย่างทั้ง 2 เป็น อิสระกัน โดยใช้การทดสอบ t-test แบบ t-independent (ัดดา อายะวงศ์, 2533)